

ELORE (ISSN 1456-3010), vol. 13 – 2/2006.

Julkaisija: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura ry.

[http://cc.joensuu.fi/~loristi/2_06/fin_b_2_06.pdf]

AJANKOHTAISTA:

MUISTITIETOTUTKIJAT KOOLLA SYDNEYSSÄ

Dancing with memory: oral history and its audiences. 14th International Oral History Conference, 12–16 July 2006, Sydney.

Outi Fingerroos

International Oral History Association eli IOHA on vuonna 1996 perustettu kansainvälinen organisaatio ja vilkkaasti toimiva yhteisö, jonka piiriin hakeutuneet muistitietotutkijat muun muassa kokoontuvat kahden vuoden välein konferensseihin eri puolille maailmaa (ks. <http://www.ioha.fgv.br/ioha/english/index.html>). Muistitietoyhteisön edellinen tapaaminen oli kesäkuussa 2004 Roomassa (ks. Fingerroos & Haanpää 2004), ja 12.–16. heinäkuuta 2006 oli Sydneyn vuoro.

Sydneyn konferenssin teema oli väljästi muotoiltu ”Dancing with memory: oral history and its audiences”, mikä mahdollisti erilaisten projektien, hankkeiden ja tutkimuksen teemojen esittelyn. Sen pääorganisoina toimivat oral history -tutkijoiden kansainvälisessä perheessä hyvin tunnetut Rosemarie Block, Janis Wilton ja Paula Hamilton. Konferenssin pitopaikkana oli University of Technology Sydney, joka sijaitsi kaupungin keskustassa paikallisen Broadwayn ja ABC – Australian Broadcasting Corporationin päärakennuksen välissä. Konferenssin järjestelyorganisaatio toimi kaikin puolin mallikkaasti, ja oral history -liikkeen vapaata ja avointa henkeä australialaiset onnistuivat vaalimaan erityisesti.

OHJELMAN PÄÄLINJAT

Konferenssin ohjelma jakaantui yleisen kansainvälisen käytännön mukaisesti plenary-puheenvuoroihin, paneelikeskusteluihin ja samanaikaisissa istunnoissa esitettäviin ”papereihin”. Istuntojen teemat veivät moneen suuntaan, ja yleisenä huomiona voi todeta vain muutaman asian. Ensinnäkin puheenvuorot muodostivat Rooman konferenssia metodologisemman sisällöllisen kokonaisuuden, ja digitaalinen vallankumous näyttää pyyhkineen yli oral history -liikkeen. Lisäksi yli 90 prosenttia puhujista oli Oseanian alueelta, Brittein saarilta ja Pohjois-Amerikasta. Osa kielivähemmistöistä

nostikin häntäänsä yhteisissä tilaisuuksissa – eikä aiheetta, sillä IOHA-konferenssien toisena virallisenä kielenä tavataan pitää espanjaa.

Kahtena iltapäivänä ohjelmassa oli myös vapaamuotoisia pienryhmätapaamisia (*special interest groups*), joiden teemoina olivat muiden muassa arkistointi, museot, elokuva ja video, multimedia, opetus, elämäkerrat, paikallishistoriat, etnisyys, sodat, työväenhistoria ja uskonnolliset traditiot. Itse osallistuin tapaamiseen, jossa sotien muistista kiinnostuneet tutkijat vaihtoivat käyntikorttejaan ja kertoivat omista hankkeistaan. Keskustelimme kansainvälisen julkaisemisen mahdollisuuksista, verkoston luomisesta ja keinoista esitellä tutkimuksen teemoja esimerkiksi internetissä. Toivon, että ideointi johtaa myös konkreettisiin tekoihin, sillä tutkijalle mikään ei ole kannustavampaa kuin löytää samanhenkisiä kollegoja ympäri maailman. Ylipäätään Sydneyssä keskusteltiin paljon yhteistyömahdollisuuksista ja tiedonkulusta; IOHAn uusi hallitus ottikin kansallisten verkostojen ”paljastamisen” seuraavan toimikautensa tehtäväksi. Osallistujia Sydneyn konferenssissa oli järjestäjien antaman tiedon mukaan yli 400, ja pidettyjen esitysten määrän täytyi kohota yli 200:n, sillä päällekkäisiä istuntoja oli kaikkina päivinä vähintään 7. Ainakaan etäisyys ei siis ole este kansainvälisen yhteisön kokoontumisille.

Konferenssin ensimmäisen plenary-puheenvuoron piti professori Peter Read aiheesta ”The truth which will set us all free: national reconciliation, oral history and the conspiracy of silence”. Read käsitteli kansallista sovitustyötä, jota on käyty Australian aboriginaalien kiperien menneisyyden tulkintojen yhteydessä ja Chantiago de Chilen vuoden 1973 opiskelijamellakoiden jälkeen. Kahden erilaisen esimerkin avulla Read osoitti, että muistin näkymisen luvalla on ratkaiseva merkitys, kun kansakunta pyrkii edes jonkinlaiseen tasapainoon menneisyytensä kanssa. Muistomerkit olivat kummassakin esimerkkitapauksessa sekä kiistan kohteita että väyliä tunnustamiselle.

ORAL HISTORY -LIIKKEEN HISTORIAA

Konferenssin kiinnostavinta antia olivat ehdottomasti oral history -liikkeen historiaa käsittelevät puheenvuorot, joita pitivät lauantaipäivän panelistit Alexander von Plato (Saksa), Alessandro Portelli (Italia), Ronald Grele (Iso-Britannia) ja Marieta de Moras Ferreira (Brasilia) sekä viimeisen päivän istunnossa professori Alistair Thomson (Australia/Iso-Britannia). Alexander von Plato taustoitti IOHAn toimintaa, mistä jatkoi brittiläisittäin Ronald Grele. Ensimmäinen pienimuotoinen muistitietotutkijoiden tapaaminen järjestettiin Paul Thomsonin johdolla Colchesterissa (Iso-Britannia) jo vuonna 1979. International Oral History Association sen sijaan perustettiin vuonna 1996 Göteborgissa. Jäseniä IOHalla oli tällöin vasta 14. Alessandro Portellin esityksen kiinnostava yksityiskohta oli, että Italiassa, jota usein pidetään tärkeänä muistitietotutkimuksen keskuksena, tutkijoita on todellisuudessa vain muutama (Portelli mainitsi lisäksi vain Luisa Passerinin). Marieta de Moras Ferreira puolestaan paljasti, että Göteborgin tapaamisessa oli mukana 10 suomalaista tutkijaa eli suurin piirtein yhtä monta kuin kaksi vuotta sitten Roomassa. Me suomalaiset muistitietotutkijat siis

olemme varsin näkyvä joukko, vaikka emme esimerkiksi vielä ole osanneet asettaa ehdokasta IOHAn hallitukseen ja tekstejämme on julkaistu kansainvälisillä foorumeilla lopulta aika vähän. Meksikon 2008 konferenssiin ehdokas mielestäni kannattaa asettaa, sillä pidän läpimenoa varmana.

Alistair Thomson tunkeutui oral history -liikkeen ytimeen puheenvuorosaan ”Dancing through the memory of our movement”. Hän asetti liikkeelle neljä paradigmaattista kiinnekohtaa:

1. maailmansotien jälkeisen muistin yleisen renessanssin,
2. 1970-luvun jälkipositivismin hengessä käydyt keskustelut muistin luonteesta ja subjektiivisuudesta,
3. 1980-luvulla virinneen kiinnostuksen tutkijan roolin reflektointiin ja
4. 1990-luvulla alkaneen digitaalisen vallankumouksen.

Thomsonin puheenvuoro oli monella tavalla avartava. Hän osoitti, että muistitietotutkimus on läpeensä metodologista silloinkin, kun tavoitteena on realistinen menneisyyden kuvaus tai esitys. Itse pohdin, että suomalainen muistitietotutkimus, joka käynnistyi oral history -nimikkeen alla vasta 1980-luvulla, on saanut aina vaikutteita kansainvälisistä keskusteluista mutta omaa samalla merkittäviä kansallisia erityisyyksiä. Onkin tärkeää, että me suomalaiset muistitietotutkijat refleктоimme myös omaa oppihistoriaamme ja kirjoitamme siitä – ensin kotimaassa ja tarjoamme sitten avaimet myös kansainvälisille lukijoille. Ainakin itse lupaan olla aktiivinen tässä kansainvälistämistyössä, sillä jo pelkästään IOHA tarjoaa artikkeleille, katsauksille ja tiedotteille kaksi verratonta julkaisun väylää: *Words and Silences, the Journal of the IOHA* -lehden ja *IOHA Newsletterin* (http://www.ioha.fgv.br/ioha/english/newsletter14_2.htm). Esimerkiksi *Eloren* tuoreimman teemanumeron ”The oral history network in the Nordic and Baltic context” markkinointi tuottaa meille ”pohjoisen pallonpuoliskon tutkijoille” taatusti mielenkiintoisia uusia kontakteja.

JATKOA SEURAA

Päätöspäivänä Sydneyssä oli IOHAn jäsenille avoin sääntömääräinen kokous, jossa muun muassa käytiin läpi sääntömuutokset ja valittiin seuraavan kaksivuotiskauden (2007–2009) toimihenkilöt. Presidentiksi valittiin yksimielisesti Ison-Britannian Essexissä vaikuttava australialaistaustainen Alistair Thomson sekä varapresidenteiksi Alexander von Plato (Saksa) ja Pilar Domínguez (Espanja). Hallituksen yhdeksän jäsentä edustavat kuutta eri aluetta: Afrikkaa, Aasiaa, Etelä- ja Pohjois-Amerikkaa, Eurooppaa, Karibian maita ja Oseaniaa maanosana (eli sisältäen myös Australian). Suomesta IOHAssa on vain neljä jäsentä – jäsenmäärässä siis soisi tapahtuvan edes hiukan kehitystä.

Seuraava IOHAn konferenssi järjestetään kahden vuoden kuluttua keskisessä Meksikossa kaupungissa nimeltä Querétaro, jota tavataan kutsua maan

meksikolaisimmaksi kaupungiksi. Nähtäväksi jää, minkälainen konferenssi punaisen tomaattisalsan, vihreän avokadokastikkeen ja valkoisten maissilettujen maassa odottaa. Universidad de Quadalajara on meksikolaisten kollegojen mukaan kokenut konferenssijärjestäjä – ja Meksiko muutenkin hintansa väärtti.

KIRJALLISUUS

FINGERROOS, OUTI & HAANPÄÄ, RIINA 2004: Globalisoituvia muistitietotutkijoita tapaamassa. – *Elore* 11(2) [online]. < http://cc.joensuu.fi/~loristi/2_04/fha204.html > [21.7.2006.]

FT Outi Fingerroos toimii tutkijatohtorina kulttuurituotannon ja maiseman tutkimuksen laitoksella Turun yliopistossa.